

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 060-09-10/2019/11
Ljubljana, 10. 7. 2019

Predlog

Z A P I S N I K

24. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki je bila v ponedeljek, 1. 7. 2019, v sobi 209/II, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

Seja se je začela ob 12.00 uri in se zaključila ob 14.25 uri.

PRISOTNI:

- podpredsednik komisije: Danijel Kastelic,
- člani komisije: Igor Antauer, dr. Matjaž Gams, Mitja Gorenšek, Tomaž Horvat, Lidija Jerkič, Jože Smole,
- nadomestni člani: Oskar Komac (nadomeščal Ladislava Rožiča), mag. Marija Lah (nadomeščala Alojza Kovšco) in Branimir Štrukelj (nadomeščal mag. Petra Požuna).

OPRAVIČENO ODSOTNI:

- predsednik komisije: mag. Peter Požun,
- člani: Alojz Kovšca, Ladislav Rožič.

OSTALI PRISOTNI:

- mag. Katja Rihar Bajuk, Andraž Bobovnik, Valentina Vehovar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Peter Pogačar, Ministrstvo za javno upravo,
- Saša Strelec, Simona Poljanšek, Ministrstvo za finance,
- Sebastjan Česnik, Vesna Milošević Zupančič, e-Študentski Servis,
- Neža Dular, Služba Državnega sveta za pravne in analitične zadeve.

Sejo je sklical predsednik komisije mag. Peter Požun, vodil pa jo je podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

S sklicem seje 21. junija 2019 so članica in člani komisije prejeli predlog dnevnega reda, ki se je glasil:

1. Potrditev zapisnika 22. seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

2. Zaključki posveta Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun

3. Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o minimalni plači – zakonodajna iniciativa

Po elektronski pošti 28. 6. 2019 pa so naknadno prejeli še predlog za razširitev predloga dnevnega reda seje z naslednjo točko:

4. Predlog zakona o spremembah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-I) – nujni postopek, EPA 656-VIII

Predlagana razširitev predloga dnevnega reda je bila sprejeta (8 ZA, 0 PROTI). Na podlagi sprejete razširitve dnevnega reda je predsedujoči (podpredsednik komisije) dal na glasovanje naslednji predlog dnevnega reda (**sprejet** 8 ZA, 0 PROTI):

1. Potrditev zapisnika 22. seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

2. Zaključki posveta Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun

3. Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o minimalni plači – zakonodajna iniciativa

4. Predlog zakona o spremembah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-I) – nujni postopek, EPA 656-VIII

Ad 1.)

Komisija je zapisnik 22. seje komisije **potrdila** (9 ZA, 0 PROTI).

Ad 2.)

Komisija se je **seznanila** z zaključki posveta z naslovom *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun*.

Članica in člani komisije so ob sklicu seje 21. 6.2019 prejeli predlog poročila komisije k zaključkom posveta z naslednjo vsebino:

»Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide se je na 24. seji 1. 7. 2019 **seznanila** z zaključki posveta z naslovom *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun*.

Komisija **predlaga v seznanitev Državnemu svetu** zaključke posveta z naslednjo vsebino:

Državni svet in e-Študentski Servis, ŠS, d. o. o., sta v ponedeljek, 10. 6. 2019, soorganizirala posvet z naslovom *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun*.

Posvet, ki ga je povezoval državni svetnik Tomaž Horvat, je bil namenjen predstavitvi strokovnih stališč in izmenjavi mnenj različnih deležnikov, neposredno ali posredno povezanih s sistemom študentskega dela. Udeležence posveta sta uvodoma nagovorila predsednik Državnega sveta Alojz Kovšca in ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Ksenija Klampfer.

Predstavitve mnenj so bile združene v tri vsebinske sklope. V prvem sklopu so bile predstavljene različne raziskave s področja študentskega dela. Janja Hren je predstavila strokovni članek na temo Razvoj kompetenc, pridobljenih s študentskim delom, katerega so-avtorja sta Ruperčič Marko in Andrej Kohont, dr. Valentina Franca s Fakultete za upravo Univerze v Ljubljani se je dotaknila področja pravne ureditve študentskega dela, mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, pa je predstavila rezultate raziskave EVROŠTUDENT VI za Slovenijo, s poudarkom na delu študentov.

Drugi vsebinski sklop predstavitev se je nanašal na pomen študentskega dela za mlade, podjetja in proračun. O pomenu študentskega dela je spregovoril Klemen Peran, predsednik Študentske organizacije Slovenije, državni svetnik in generalni sekretar Združenja delodajalcev Slovenije Jože Smole je predstavil pomen študentskega dela za podjetja, predvajan je bil tudi posnetek razmišljanja Tee Jarc, predsednice Sindikata Mladi Plus, o sindikatih in študentskem delu. Tomo Pavlič, direktor e-Študentskega servisa, ki je predstavil sistem posredovanja študentskega dela. Zadnji del navedenega vsebinskega sklopa sta zaokrožili predstavitvi Irene Kuntarič Hribar, direktorice Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, na temo trendov in virov štipendiranja v Sloveniji, ter glavnega inšpektorja za delo Jadranka Grlića, ki je predstavil ukrepanje Inšpektorata Republike Slovenije v primeru zaznanih kršitev v povezavi s študentskim delom.

V zadnjem, tretjem vsebinskem sklopu, so bila v obliki okrogle mize predstavljena pričakovanja mladih, delodajalcev in države v povezavi s prihodnostjo študentskega dela. Svoje poglede nanjo so predstavili Tilen Božič, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Andrej Zorko, izvršni sekretar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za pravna in sistemska vprašanja, Marko Mikulin, vodja podružnice Workforce/MJob, Klemen Peran, predsednik Študentske organizacije Slovenije, generalni direktor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije Marijan Papež ter predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije Branko Meh. Posvet se je zaključil z njihovimi odgovori na vprašanja iz razprave.

Na podlagi predstavljenih prispevkov in razprave so bili oblikovani naslednji

ZAKLJUČKI:

1. Študentsko delo obstaja že skoraj 60 let, a se je v zadnjih desetih letih izjemno spremenilo, tudi na podlagi številnih reform, ki so vplivale na to, da je sistem

posredovanja sedaj bolj učinkovit, odpravljene so tudi očitane nepravilnosti iz preteklosti. Stereotipi, ki krožijo v javnosti, za študentsko delo torej ne veljajo več, sistem se je tudi popolnoma stabiliziral, saj v zadnjih petnajstih letih ni bilo podeljene nobene nove koncesije (v sistemu ostaja aktivnih (le) 19 koncesionarjev, v preteklosti tudi do 120).

2. Študentsko delo je najpogostejši način opravljanja plačanih del dijakov in študentov v Sloveniji in v zadnjih nekaj letih po obsegu ostaja na približno enaki ravni (cca. 30.000 podjetij išče študente in cca. 100.000 dijakov in študentov opravlja ali je že opravljal študentsko delo). Kot izhaja iz raziskave EVROŠTUDENT VI Slovenija, je v Sloveniji v obdobju 2016–2018 v času predavanj redno plačano delo opravljal 33 % študentov, 25 % študentov, vključenih v raziskavo. je plačano delo opravljal občasno, večina pa jih med študijskim letom ni delala (42 %, pri čemer prevladujejo študenti, mlajši od 21 let). Ves čas, tako med predavanji kot počitnicami, je v obdobju, ki ga je zajela raziskava, delalo 27 % študentov, zajetih v raziskavo. Na podlagi navedenih podatkov Slovenija ne odstopa bistveno od povprečja t. i. EVROŠTUDENT držav.
3. Študentsko delo se je na podlagi sprememb zakonodaje v primerjavi s preteklo ureditvijo bistveno podražilo s prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v 2018 je bilo s strani delodajalcev v blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz naslova občasnega in začasnega dela dijakov in študentov vplačanih skoraj 24,5 milijona evrov; skupaj pa 65 milijonov evrov, če se upošteva še prispevek zavarovancev iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja) in s prispevki za zdravstveno zavarovanje (primerljiv znesek s prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), uzakonjena je bila tudi minimalna urna postavka za delo študentov (od 1. 4. 2019 v višini 4,89 evra bruto (4,13 evra neto)). Delodajalci poročajo o dvigu stroškov študentskega dela za skoraj 100 % na račun večjih prihodkov države. Opozarja se, da bi nadaljnja administrativna podražitev študentskega dela (napovedan dvig minimalne urne postavke), zlasti v ekonomsko šibkejših regijah, pomenila bodisi ukinitve možnosti študentskega dela bodisi povečanje obsega dela na črno.
4. Bistvena značilnost študentskega dela je njegova občasna in začasna narava, tam, kjer obstaja trajna potreba po delu, pa mora biti sklenjena pogodba o zaposlitvi. Namen študentskega dela ne sme biti nadomeščanje rednih zaposlitev, zato je treba paziti, da se občasnost in začasnost dela ne bi prelevila v prikrita delovna razmerja. Treba je zagotavljati nadzor nad delodajalci in morebitnimi kršitvami, s posameznimi ukrepi tistim, ki opravljajo študentsko delo, zagotavljati primerljiv nivo pravnega varstva kot redno zaposlenim ter študente informirati in izobraževati o njihovih pravicah.
5. Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) poroča o prejemu majhnega števila prijav nepravilnosti na področju študentskega dela (največkrat v zvezi z neplačilom za delo, kjer IRSD zaradi civilno-pravne narave dogovora med delodajalcem in študentom nima pristojnosti ukrepanja). Kršitve zato pogosteje ugotavlja v okviru usmerjenih akcij nadzora oziroma v nadzorih na podlagi prijav drugih nepravilnosti.
6. Inšpekcijski nadzor nad študentskih delom se je okrepil. Inšpektorji imajo po novem več pooblastil za ukrepanje v primeru zaznanih kršitev kot v preteklosti (npr. možnost odreditve zaposlitve študenta, če so ugotovljeni elementi delovnega

razmerja na podlagi 4., 13., 18. člena ZDR-1, pri čemer IRSD opozarja, da dejanski obseg tega pojava v praksi lahko odstopa od trenutnega števila ugotovljenih kršitev na tem področju).

7. Zlorabe v sistemu študentskega dela se uspešno preprečuje tudi z ukrepi, povezanimi s šolsko oziroma visokošolsko zakonodajo. Zlorab statusov in fiktivnih vpisov praktično ni več, saj je z zakonodajo omejena možnost prepisovanja med šolami in fakultetami, študentskim servisom pa je omogočen vpogled v elektronske evidence študentov in dijakov.
8. Raziskave kažejo, da je študentsko delo koristno, saj mladim domačim in tujim študentom predstavlja način socializacije, osamosvojitve in pridobivanja delovnih izkušenj ter kompetenc, ki predstavljajo presečno točko med znanjem, sposobnostmi in motivacijo ter omogočajo uporabo znanja v praksi.
9. Iz raziskave EVROŠTUDENT VI Slovenija izhaja, da študenti opravljajo študentsko delo iz različnih vzgibov, predvsem zaradi dodatnega zaslужka: polovica anketiranih zato, da pokrije svoje življenjske stroške; več kot polovica anketiranih zato, da si lahko poleg pokritja življenjskih stroškov še kaj privoščijo; dve petini anketiranih zaradi pridobivanja delovnih izkušenj; desetini študentov, ki opravljajo študentsko delo, dohodki pomagajo pri vzdrževanju drugih družinskih članov; več kot tretjina anketiranih študentov pa si brez opravljanja študentskega dela ne bi mogla privoščiti študija.
10. Ob ustrezni karierni orientaciji in načrtovanju lahko vsako študentsko delo pripomore k boljšim možnostim pri iskanju prve zaposlitve in povečuje možnost pridobitve redne zaposlitve ter višjega plačila za delo po zaključku izobraževanja. 60 % podjetij namreč zaposli študente, ki opravljajo v zaključnem letu študija delo, za katerega so se šolali.
11. Študentsko delo najbolj pripomore k razvoju mehkih veščin (timsko delo in sodelovanje, prilagodljivost, ustna komunikacija in naravnost k strankam, kar je posebej zaželeno pri delodajalcih) in generičnih kompetenc ter s tem k večji zaposljivosti, ne glede na področje oz. strokovnost opravljanega študentskega dela.
12. Študentsko delo zagotavlja določeno raven ekonomske neodvisnosti mladih (e-Študentski servis, d. o. o., poroča o povprečnem mesečnem zaslužku študentov v obdobju 2008 do 2017 v višini 170 evrov, ob povprečno opravljenih 9 urah dela/teden; zgolj dva od 10.000 dijakov in študentov ne dobita plačila za opravljeno delo).
13. Študentsko delo opravlja funkcijo socialnega korektiva, saj omogoča študij tudi študentom s slabšim socio-ekonomskim položajem ter omogoča študij brez kreditov. Za marsikaterega študenta predstavlja nujen predpogoj, da sploh lahko študira. Življenjski stroški študentov so namreč veliko višji od štipendij in drugih socialnih korektivov. Kljub temu dohodki iz naslova študentskega dela za povprečnega študenta lahko predstavljajo dodaten, ne pa edini vir za zagotovitev socialne varnosti (po podatkih e-Študentskega servisa, d. o. o., raven minimalne plače s svojimi dohodki dosega zgolj 2 % tistih, ki opravljajo študentsko delo pod njihovim okriljem).
14. Študentsko delo delodajalcem omogoča:

- pokrivanje občasnih potreb po kadrih, fleksibilnost (tudi pri mikro in majhnih podjetjih) in enostavno ter hitro pomoč v primeru izrednih kadrovskih potreb;
 - vnos novega znanja in svežih pristopov v podjetja (večja spretnost novih generacij pri uporabi tehnologije, večja socialna aktivnost, pripravljenost na spremembe, večja strpnost in sprejemanje drugačnosti), kadrovske selekcije (možnost preizkusa kadrov pred zaposlitvijo in spodbude za zaposlitev) in vzgajanje bodočih zaposlenih sodelavcev.
15. Vključevanje dijakov in študentov, ki opravljajo študentsko delo, v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje predstavlja njihovo neposredno vključitev v t. i. medgeneracijsko pogodbo ter sistem medgeneracijske solidarnosti. Zagotavlja jim namreč, da imajo po zaključenem šolanju, med katerim opravljajo študentsko delo, že priznано določeno obdobje pokojninske dobe brez dokupa (v 2018 je bilo v zavarovanje po 18. členu ZPIZ-2 vključenih 99.000 dijakov in študentov, ki se jim je v povprečju priznalo 2 meseca in 16 dni dopolnjene pokojninske dobe). Navedeni ukrep je pomembno vplival tudi na izboljšanje strukture mladih zavarovancev.
 16. Obstoječi sistem študentskega dela ima velik pozitiven finančni učinek na državni proračun (vsako leto prinese v državno blagajno 135 milijonov evrov), prav tako zagotovi plačilo vseh prispevkov od opravljenega študentskega dela, medtem ko je stanje iz naslova neplačanih prispevkov za redno zaposlene delavce bistveno drugačno (v obdobju od 1. 1. 2015 do 30. 6. 2017 več kot 40 milijonov evrov iz naslova neplačanih prispevkov).
 17. Vsako poseganje v sistem študentskega dela brez strokovnih analiz in socialnega dialoga ima lahko velike negativne učinke na pokojninsko, zdravstveno blagajno, sredstva za štipendije, univerze, organiziranje, zagotavljanje študijskih in bivanjskih pogojev študentov.
 18. Zaradi razdrobljenosti pravnih podlag, ki urejajo področje študentskega dela, se kaže potreba po enotnejši ureditvi študentskega dela. Glede na veliko občutljivost področja študentskega dela in glede na dejstvo, da študentsko delo neposredno ali posredno vpliva na skoraj vsako slovensko družino, na veliko število delodajalcev ter tudi na državni proračun, je bistvenega pomena, da se področje ureja na celovit način v razmerju do vseh ostalih oblik dela ter da se morebitne predloge zakonodajnih sprememb pripravlja tako v socialnem dialogu kot v dialogu s strokovno in interesno javnostjo ter vsemi zainteresiranimi deležniki.
 19. Obstoječi sistem posredovanja dela prek študentskih servisov v praksi dobro deluje, saj je hiter, učinkovit in nebirokratski, z njim so zadovoljni tako delodajalci kot študenti. Posledično se ocenjuje, da ni razloga za drastične posege v njegovo obstoječo ureditev. Bolj pomembno bi bilo naslavljati druga področja, povezana s prihodnostjo dela, na primer pojavljanje novih oblik dela (delo prek spletnih platform, crowdwork), industrija 4.0., krožno gospodarstvo itd.

* * *

Vsebino zaključkov posveta je članici in članom komisije predstavil državni svetnik Tomaž Horvat, ki je tudi vodil posvet.

V nadaljevanju se je predstavnica e-Študentskega servisa, ki je bil pobudnik za so-organizacijo posveta, zahvalila Državnemu svetu za možnost organizacije posveta v

Državnem svetu. Poudarila, da je bila razprava na posvetu strokovna in da je bilo ugotovljeno, da je zaradi različnih učinkov, ki jih ima sistem študentskega dela tako na različna področja družbe, vanj posegati preiščljeno.

V razpravi komisije je bilo študentsko delo prepoznano kot dobro, tako za študente kot delodajalce. Je pa bilo ugotovljeno, da se z različnimi obremenitvami s prispevki in davki študentsko delo čedalje bolj bliža stroškovnim obremenitvam, ki veljajo za redno zaposlene. Dodatno je bilo opozorjeno tudi na akademsko sfero, ki je na podlagi študentskega dela velikokrat na izgubi, saj študenti, namesto da bi se priučili dela v okviru svoje izbrane izobrazbene smeri, opravljajo dela, ki nima povezave z njihovo primarno študijsko smerjo. Izraženo je bilo mnenje, da bi se moralo sistem prilagoditi potrebam posameznih strok in spodbujati študente, da opravljajo delo, ki jim bo koristilo pri njihovem strokovnem razvoju na področju, na katerem študirajo.

Razprava je tekla tudi o financiranju delovanja študentskih servisov, glede na to, da se v medijih zadnje čase izpostavlja nepravilnosti pri porabi sredstev iz naslov študentskega dela v povezavi z Študentsko organizacijo Slovenije, pri čemer je direktor e-Študentskega Servisa pojasnil, da stroški delovanja njihovega študentskega servisa v celotni masi finančnih sredstev predstavljajo zgolj 2,69 %, ostalo predstavljajo prejemki študentov, ki opravljajo študentsko delo, in obdavčitve.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je posebej poudarilo, da pri prispevkih, s katerimi je obremenjeno študentsko delo, ne gre zgolj za to, da bi se študentsko delo obdavčilo ali dodatno obremenilo delodajalce, ampak je bil takšen sistem vzpostavljen predvsem zato, da bi se študentom zagotovilo določeno stopnjo socialne varnosti z vidika priznane delovne dobe in osnov za izračun pokojnine (na podlagi prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se lahko študentom na letni ravni nabere tudi od 2–3 mesece pokojninske dobe).

V razpravi je bilo še posebej izpostavljeno, da morajo biti posegi v sistem usklajeni s ključnimi akterji v sistemu, med drugim tudi s socialnimi partnerji.

Po opravljeni razpravi je komisija predlog poročila komisije k zaključkom posveta **podprla** (10 ZA, 0 PROTI).

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil določen državni svetnik Tomaž Horvat.

Ad 3.)

Komisija je obravnavala zakonodajno iniciativo - Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o minimalni plači, ki jo je v obravnavo Državnemu svetu predložila Komisija Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance (v nadaljevanju: predlagateljica).

Komisija je bila seznanjena z namero predlagateljice, da bi dodatek za delovno dobo ostal del definicije minimalne plače, saj bi njegova izločitev iz minimalne plače predvsem za delovno intenzivna podjetja pomenila, da bi morala krčiti obseg poslovanja oziroma bi

bil ogrožen njihov obstoj, kar bi lahko negativno vplivalo tudi na delovna mesta v državi. Navedeno bi bilo, kot navaja predlagateljica, posledica dejstva, da dodatek za delovno dobo predstavlja posebnost Slovenije in ni vezan na pogoje dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa, ki je za delavca manj ugoden, prav tako pa tudi ne na pogoje dela, ki izhajajo iz posebnih obremenitev pri delu, neugodnih vplivov okolja in nevarnosti pri delu, kar je sicer po pojasnilih predlagateljice osnovni namen dodatkov.

Komisija ugotavlja, da bi se s predloženo novelo razveljavilo del že sprejetih, a še ne implementiranih določb novele ZMinP-B (Uradni list RS, št. 83/18), ki predvideva, da se bo minimalno plačo v skladu s tretjim odstavkom 2. člena ZMinP začelo obračunavati za plačilo dela, opravljenega od 1. januarja 2020 dalje, ko bo minimalna plača znašala 940,56 evra. Od takrat dalje se torej v skladu s trenutno veljavno zakonodajo vsi dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi, ne bi več vštevili v minimalno plačo.

Predlagateljica v obrazložitvi zakonodajne iniciative navaja izračune Trgovinske zbornice Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije, ki kažejo, da bi se ob popolni uveljavitvi določb ZMinP v primeru prejemnikov minimalne plače (7970 zaposlenih) stroški delodajalcev v trgovinski dejavnosti v letu 2020 in 2021, glede na leto 2019, v skupnem znesku povečali za 38 milijonov evrov (od tega bi šlo 55,9 % tega povečanja v državni proračun, v žepe delavcev pa le 44,1 %), pri čemer bi se masa plač na letnem nivoju po ocenah zvišala med 12 % do 16 %. Temu je po pojasnilih predstavnice predlagateljice treba prišteti še dodatne stroške delodajalcev kot posledico povečanja plač v višjih plačilnih razredih z namenom ohranitve razmerij med plačami v vseh plačnih razredih (po oceni Trgovinske zbornice Slovenije v dejavnosti trgovine dodaten dvig stroškov v 2020 in 2021 za skupaj 462 milijona evrov, ob predpostavki enakega obsega povečanja plače kot bi to veljalo za prejemnike minimalne plače). V nasprotnem primeru bo, kot opozarja predlagateljica, prišlo do plačne uravnilovke, česar pa delodajalci zaradi zavez, sprejetih v okviru kolektivnih pogodb, ne morejo dopustiti.

O predvidenem povečanju stroškov dela poroča tudi Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), ki je v analizo posledic lani sprejete novele ZMinP vključila 48 podjetij različne vrste (srednja in velika) iz 17 različnih dejavnosti, ki skupaj zaposlujejo več kot 16.400 oseb. GZS na podlagi analize realnih podatkov, pridobljenih od navedenih podjetij, predvideva, da bi se na podlagi izločitve vseh dodatkov iz minimalne plače leta 2020 povišal odstotek zaposlenih, ki bodo morali prejemati doplačila do zneska minimalne plače, in sicer za 51 % (v 2018 je bilo takih le 14 %), pri čemer bo 19 % podjetij beležilo rast t. i. bruto l. plače nad 9 %. Kot Trgovinska zbornica tudi GZS opozarja, da se bo hkrati povečal pritisk za zvišanje plač na ostalih delovnih mestih, kjer doplačilo ni potrebno, porušen bo sistem nagrajevanja v podjetjih, prenos stroškov v prodajno ceno pa bo minimalen oz. nemogoč. Čutiti bo tudi posredne negativne učinke, kot opozarja GZS, in sicer dvig ostalih stroškov poslovanja zaradi dviga cen vhodnih surovin in storitev pri dobaviteljih, pospešeno avtomatizacijo delovnih mest, kjer bo to izvedljivo, potrebno bo optimizirati ostale stroške poslovanja, spremeniti sisteme nagrajevanj itd. Zaradi povečanja stroškov dela bodo slovenska podjetja manj konkurenčna, nekateri programi bodo nerentabilni in se jih bo moralo optimizirati ali ukiniti, pričakuje se lahko tudi pospešeno selitev enostavnih delovnih mest iz Slovenije in znižanje potreb po zaposlenih.

Med posrednimi učinki dviga stroškov dela se izpostavlja tudi dvig cen izdelkov in storitev, povečanje cen komunalnih storitev (po oceni za 19 %), povečanje cen oskrbe v domovih za starejše, cen vrtčevske oskrbe, stroškov dela v javnem sektorju. Pričakuje se tudi dvig praga revščine, povečanje potrebe po višjih socialnih transferjih, pokojninah in plačah na splošno. Zavrtela se bo spirala v celotni družbi, pri čemer bo po opozorilih predstavnikov delodajalcev na podlagi navedenega iz naslova povečanih davščin in prispevkov največ pridobila država, zaposleni pa bore malo.

Predlagateljica izpostavlja tudi diskriminatorni učinek izločitve dodatka za delovno dobo na delavce, ki opravljajo primerljivo delo, a se razlikujejo po doseženi delovni dobi. Nekdo, ki je šele pričel svojo delovno pot, bi bil zaradi izločitve navedenega dodatka lahko v bistveno slabšem položaju kot njegov sodelavec z več leti delovnih izkušenj in s tem višjim prejemkom iz dela na podlagi dodatka na delovno dobo.

Predstavnica predlagateljice zakonodajne iniciative je posebej izpostavila, da predstavniki delodajalcev ne nasprotujejo dvigu plač, ampak načinu urejanja področja ter enormnemu skoku v višini stroškov dela, ki si ga ne morejo privoščiti. Delodajalske organizacije, članice Ekonomsko socialnega sveta (ESS), so se po pojasnilih predstavnice predlagateljice za vložitev pobude za sprejem novele ZMinP, katere predlagateljstvo je nato prevzela Komisija za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, odločile zato, ker v tem koraku vidijo še edino preostalo možnost, da se s predloženo novelo zakona vsaj delno omili pričakovane obremenitve gospodarstva zaradi 2018 sprejete novele ZMinP-B (z ohranitvijo dodatka za delovno dobo v okviru minimalne plače, bi bila po ocenah delodajalcev obremenitev z višjimi stroški dela v 2020 in 2021 od trenutno pričakovane nižja za 18 %).

Predstavniki delodajalcev so po pojasnilih predstavnice predlagateljice večkrat izrazili interes za pogovore in dogovore s posameznimi ministrskimi resorji in pripravljali različne izračune, a jih nihče ni upošteval. Na njihovo pobudo je minister za gospodarstvo v začetku maja 2019 sicer sklical Strateški svet za konkurenčnost, na katerega so bili na pobudo delodajalskih organizacij povabljeni predsednik Vlade RS, minister za finance in ministrica za delo, a so tam imeli možnost zgolj predstaviti izračune v zvezi s posledicami urejanja področja minimalne plače, svoj pogled na problematiko minimalne plače ter na t. i. mini davčno reformo, niso pa dobili nobenih odgovorov in pojasnil z druge strani. Ministrstva in Vlada niso predstavili svojih izračunov, prav tako tudi nihče od ministrstev ni argumentirano ovrgel izračunov delodajalcev.

V razpravi komisije je bila večkrat, poleg odsotnosti podrobnih predhodnih analiz posledice predlaganih sprememb zakonodaje na področju minimalne plače, izpostavljena tudi odsotnost socialnega dialoga med sprejemanjem osnovnega ZMinP in njegovih nadaljnjih novelacij, pa tudi na drugih področjih, ki spadajo v pristojnost ESS. Pri tem komisija ugotavlja, da se tako sindikalna kot delodajalska stran zavedata svoje vloge in obveznosti v navedenem procesu, pri čemer predstavniki delodajalcev pozivajo, da se v prihodnje ne čaka pobude vladne strani, ampak načrtno krepiti dialog med delodajalci in sindikati, s poudarkom na konstruktivnem sodelovanju.

Temu, da na področju minimalne plače in ostalih pogojev za delo socialni dialog večkrat umanjka, pritrjuje tudi pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM). Slednje sicer navaja, da je bil na temo sprememb zakonodaje, povezane z minimalno plačo, na njegovo pobudo sklican ESS kar dvakrat (16. 11. 2018 in 7. 12. 2018), ampak dialog med socialnimi partnerji ob navedenih prilikah ni stekel po pričakovanjih. Predstavniki delodajalcev ob tem posebej izpostavljajo, da pogovori posameznih strani v pisarnah ministrstev ne morejo nadomestiti kvalitetnega socialnega dialoga, ampak pripeljejo do trenutne situacije, ko se posamezne strani socialnih partnerjev lotevajo samostojnih akcij za ureditev posameznih vprašanj, ki se jih ne razreši na ESS, kjer bi se jih sicer moralo.

Spreminjanje zakonodaje na področju minimalne plače je, kot pojasnjuje MDDSZEM, spremljal tudi Strokovni svet za konkurenčno in stabilno poslovno okolje, pred kratkim pa tudi Strokovni svet za dostojno delo in socialno varnost MDDSZEM. MDDSZEM je komisiji ob tem pojasnil, da je vseskozi opozarjal, da je treba v primeru zadnjih sprememb minimalne plače (izločitev vseh dodatkov iz minimalne plače), ki so sicer zadostile kriterijem strokovnih ciljev na področju urejanja minimalne plače, zagotoviti predvidljivo poslovno okolje za podjetja. Zato je MDDSZEM predlagal, da se uveljavi določeno prehodno obdobje za uveljavitev določb ZMinP-B, kar se je potem tudi realiziralo.

MDDSZEM prav tako kot predstavniki delojemalcev zavrača navedbe predlagateljice, da je dodatek za delovno dobo posebnost, ki ga pozna samo naša država. Iz nedavno objavljene raziskave Eurofound-a namreč izhaja, da imajo zakonsko določene dodatke na delovno dobo tri evropske države, večina ostalih pa ima navedeni dodatek urejen v okviru kolektivnih pogodb. Navedenemu trendu se je skušalo slediti tudi v Sloveniji z zadnjo reformo trga dela 2013, na podlagi katere je bilo na pobudo in ob soglasju socialnih partnerjev dogovorjeno, da se v okviru določb Zakona o delovnih razmerjih sindikatom in delodajalcem omogoči, da opredelitev in višino dodatka za delovno dobo določajo v kolektivnih pogodbah na ravni dejavnosti, kar so nekatere panoge že izkoristile (npr. na področju gradbeništva). Navedeni pristop bi po mnenju MDDSZEM lahko rešil težave tistih (zlasti delovno intenzivnih dejavnosti), za katere se opozarja, da jih bo implementacija še preostalih določb ZMinP po ocenah delodajalcev najbolj prizadela.

MDDSZEM pojasnjuje, da je tudi sam pripravilo določene izračune posledic dviga minimalne plače in izločitve dodatkov iz minimalne plače, ki so jih pred kratkim objavili na spletni strani ministrstva, med drugim tudi za področje trgovine. Na podlagi izračunov MDDSZEM ocenjuje, da bi celoten finančni učinek dviga minimalne plače in izločitve vseh dodatkov iz nje znašal 197,1 milijonov evrov oziroma 1,77 % (63,6 milijona evrov oziroma 0,57 % mase plač na podlagi dviga minimalne plače in 133,5 milijona evrov oziroma 1,20 % mase plač na podlagi izločitve dodatkov), kar predstavlja 4,7 % neto čistega dobička poslovanja gospodarskih družb v 2018 (po podatkih AJPEŠ 4,2 milijarde evrov). V kontekstu trenutno ugodnih gospodarskih razmer, ko se je neto čisti dobiček gospodarskih družb v letu 2018 povečal za 16 % in so aktualne napovedi še vedno ugodne, prav tako se je znižalo število brezposelnih (na 11 %), MDDSZEM ocenjuje, da so izpostavljena tveganja obvladljiva. Pri tem dodatno pojasnjuje, da je njegova naloga, da predlagane zakonske rešitve ocenjuje predvsem z vidika učinkov na nacionalni ravni,

pri čemer hkrati ne more zanikati, da bi lahko zaradi uporabe ZMinP prišlo do negativnega učinka na posamezna podjetja znotraj različnih dejavnosti.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Ministrstva za finance, ki z davčnega vidika na predlagane spremembe nima pripomb, izpostavlja pa spremembe zakonodaje na področju dohodkov od dela, ki so trenutno v javni obravnavi in ki naj bi vplivale tudi na manjšo davčno obremenitev prejemnikov minimalnih plač, na podlagi spremenjenih davčnih lestvic in spremembe višine splošne olajšave. Ministrstvo za finance prav tako poroča, da so že vidni pozitivni učinki razbremenitve regresa in da bo tudi ob povišanju minimalne plače ostalo nekaj manevrskega prostora za to, da bodo njeni prejemniki upravičeni do dodatne splošne olajšave.

Komisija ugotavlja, da predstavniki delojemalcev predlaganim spremembam zakonodaje nasprotujejo in poudarjajo, da je bil ZMinP-B 2018 v Državnem zboru sprejet soglasno (56 glasov za), v okviru Državnega sveta pa je sprejemu zakona nasprotovalo zgolj 6 državnih svetnikov. Poudarjajo, da je bil zamik uporabe posameznih določb ZMinP-B sprejet z razlogom in da se bojijo, da bodo, ko se bo bližalo 2021, predstavniki delodajalcev pričeli problematizirati tudi zakonsko določeno formulo za izračun minimalne plače (bila naj bi 20 % višja od minimalnih življenjskih stroškov). Izpostavljajo tudi, da je višina minimalne plače v zadnjih devetih letih od zadnjega dviga v 2010 bolj kot ne stagnirala, kar je bilo med drugim tudi posledica neuspešnega socialnega dialoga, zaradi česar je v področje minimalne plače v zadnjih letih večkrat posegla politika.

Predstavniki delojemalcev opozarjajo, da minimalna plača ni samo ekonomska, ampak tudi pravna kategorija. Njeno primerno višino med drugim določa Evropska socialna listina (kot primerna minimalna plača je ocenjena tista, ki dosega 60 % neto povprečne plače v državi; kar je nižje od 50 % neto povprečne plače se smatra kot neprimerno). Slovenija je bila 2010 opredeljena kot kršiteljica navedene listine (2010 je minimalna plača padla pod mejo 50 % neto povprečne plače) in vse do danes še ni prejela pozitivnega mnenja Sveta Evrope o spoštovanju evropske zakonodaje na področju zaščite socialnih pravic (ugotovljen je bil sicer določen napredek, ni pa bilo potrjeno, da Slovenija spoštuje Evropsko socialno listino).

Glede predlagane ponovne vključitve dodatka za delovno dobo v minimalno plačo, predstavniki delojemalcev izpostavljajo, da gre za dodatek, ki je v Sloveniji zakonsko določen in katerega namen je v osnovi dodatni prejemek k plači, kar pa se že leta ne uresničuje, saj je pri prejemnikih minimalne plače slednji še vedno vključen v znesek minimalne plače. Slednja, kot opozarjajo predstavniki delojemalcev, ni namenjena zaščiti delodajalcev, ampak zaščiti posameznika in njegove družine, a te vloge po njihovi oceni trenutno ne izpolnjuje (minimalna plača presega minimalne življenjske stroške zgolj pri posameznikih, kar pa ne velja tudi za družine).

Dodatno poudarjajo, da vseh 22 držav članic EU, ki imajo zakonsko opredeljeno minimalno plačo, ocenjuje, da je treba na določeni točki poseči v prosto urejanje trga dela in delovanje sistema ter določiti spodobno ceno dela, čemur se je Slovenija po oceni predstavnikov delojemalcev približala šele s spremembo minimalne plače, ki je stopila v veljavo 2019 (razpon med 624 in 667 evrov), saj je šele takrat znesek minimalne plače presegel minimalne življenjske stroške posameznika, ki so bili 2017

ocenjeni na 636 evrov. Pri tem predstavniki delojemalcev opozarjajo, da bi ob aktualni oceni življenjskih stroškov bila ta letvica trenutno zelo verjetno postavljena še višje.

Opozarjajo, da nizke plače vodijo do nizkih pokojnin, med zaposlenimi pa je opaziti pojav t. i. revnih zaposlenih, saj po zadnjih podatkih kar 57.000 zaposlenih poleg prejemkov od dela prejema še socialne transferje, kar gre, namesto na račun delodajalcev, na račun države (prilivi državi iz naslova prispevkov in davkov se z navedenimi izplačanimi transferji izničijo).

Predstavniki delojemalcev ne zanikajo, da se bodo določena podjetja ob implementaciji določb ZMinP-B znašla v težavah, ampak menijo, da bi se moralo slednja reševati na drugačen način in ne na podlagi predložene novele, ki po oceni delojemalske strani ni dovolj strokovna, podatki v uvodu k predlaganim zakonodajnim spremembam pa so po njihovi oceni interpretirani zgolj z delodajalskega vidika in zavajajoči (izražen je bil dvom v pridobljene podatke GZS, glede na to, da je bilo na enem od posvetov GZS ugotovljeno, da podjetja, ki so vključena v GZS, nimajo poenotениh plačnih sistemov, da imajo različne plačne sisteme znotraj enega delodajalca; pomanjkljive so mednarodne primerjave; neprimerno je trditi, da se bodo plače zaradi izvzema dodatka za delovno dobo dvignile za 23 %, glede na to, da je največji možen dodatek za eno leto dopolnjene delovne dobe 0,5 % itd.).

Predstavniki delojemalcev opozarjajo, da podatki o plačah v zasebnem sektorju še vedno predstavljajo težavo (podatki so nepopolni, razen za javni sektor), o čemer sta razpravljala tako Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide kot Državni svet. Statistični urad Republike Slovenije (SURS) je v zvezi z navedenim pojasnil, da se pripravlja nov način spremljanja plač, ki bo ponudil možnost natančne analize dodatkov, števila prejemnikov minimalnih plač itd. Po ocenah SURS-a je glede na trenutne nepopolne podatke število prejemnikov minimalnih plač možno določiti v rangu med 15.000-35.000 zaposlenih, kar predstavlja precejšen razpon.

Predstavniki delojemalcev izpostavljajo tudi podatek iz obrazložitve predloga zakona, ki se nanaša na odstotek prejemnikov minimalne plače v podjetjih, vključenih v analizo GZS (v 2018 14% prejemnikov minimalnih plač, 2019 18% in 2020 51 %) in ki po njihovem mnenju nakazuje na to, da so bila v analizo zajeta podjetja, ki niso najboljši primeri dobrih praks. Glede na to, da je število prejemnikov minimalne plače v zadnjih letih upadlo (za 4 %), po mnenju predstavnikov delojemalcev navedeni podatki nakazujejo na to, da podjetja velik del zaposlenih trenutno ohranjajo tik nad mejo minimalne plače, zato bo njeno povišanje zajelo veliko večje število delavcev kot do sedaj. Poudarjajo, da bi na tem področju prav tako morali narediti bistvene premike, saj nekatera podjetja ne želijo slišati njihovih pozivov k nujnosti spremembe plačnih sistemov. Pri tem opozarjajo, da navajanje podatkov o povečanju števila prejemnikov minimalne plače zaradi izvzema dodatka za delovno dobo iz minimalne plače ni utemeljeno, saj bo po njihovem mnenju na njihovo večje število vplival splošen dvig minimalne plače in ne izvzem dodatkov. Edini relevanten podatek je po njihovem mnenju lahko povečanje mase plač zaradi izločitve navedenega podatka.

Predstavniki delojemalcev dodatno opozarjajo, da zaradi tistih podjetij, v katerih niso pripravljeni stopiti v korak s časom in vzpostaviti stimulativnih plačnih sistemov (nesprejemljivo je, da se minimalna plača v posameznih podjetjih prične šele s 5.

tarifnim razredom, ki zahteva že srednješolsko izobrazbo), ni primerno spreminjati sistema, ki bi sicer dobro deloval za večino podjetij. V zvezi s tem predstavniki delodajalcev pojasnjujejo, da se strinjajo, da je na področju plač treba slediti evropskim socialnim standardom, a da je slednje treba doseči postopoma, saj se struktura naše industrije in gospodarstva počasi spreminja. Trenutni premiki kažejo na to, da bo delodajalcem zmanjkalo zaledja za pokritje višjih minimalnih plač in dodatnih stroškov dela, zaradi nuje po dvigu plač ostalih zaposlenih, če se želi izpolnjevati zaveze iz kolektivnih pogodb in ohranjati določena razmerja med posameznimi plačnimi razredi. Pri tem predstavniki delodajalcev izpostavljajo predvsem podjetja, ki le s težavo poslujejo pozitivno in jim takšna dodatna obremenitev lahko predstavlja konec poslovanja.

Predstavniki delojemalcev tako kot MDDSZEM opozarjajo, da dodatek za delovno dobo, ne predstavlja unikuma v EU, res pa je, da imajo druge države na kolektivni ravni dobro urejen sistem napredovanj oziroma dviga plač, ki lahko ustrezno nadomesti dodatek za delovno dobo, v Sloveniji pa to še ni primerljivo urejeno, zato dodatek za delovno dobo lahko predstavlja pomemben korektiv za prejemnike minimalne plače in vse ostale zaposlene. Delojemalska stran zato poziva k upoštevanju dobrih praks iz tujine (primer Luksemburga, kjer dokazilo o doseženi višji izobrazbi avtomatično sproži napredovanje) in k vzpostavitvi povezave med delovnimi izkušnjami in napredovanji. Predstavniki delodajalcev rešitev vidijo v nadomestitvi dodatka za delovno dobo z dodatkom za stalnost in drugimi načini stimulacije, kar pa po njihovi oceni ni v interesu delojemalske strani.

Predstavniki delojemalcev navajajo tudi konferenco, ki jo je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizirala na temo minimalne plače in na kateri so sodelovali predstavniki MDDSZEM in različni drugi strokovnjaki. Na konferenci je bilo opozorjeno na to, da ne sledimo zavezam iz Evropske socialne listine, na negativne posledice oslabilnega socialnega dialoga, prav tako pa je bil dan poziv, da se mora država odločiti kako naprej. Velik problem naše države, kar je večkrat v razpravah prepoznala tudi komisija, predstavlja odliv visoko-izobraženega kadra v tujino, kar pomeni tudi odliv obsežnih sredstev države, vloženih v njihovo izobraževanje. Navedeni pojav se ni ustavil niti potem, ko se je končala finančna in gospodarska kriza, ampak se zgolj dodatno krepi, kar ne daje dobrih obetov za prihodnost naše države. Predstavniki delojemalcev se zavedajo, da dostojna minimalna plača ne bo rešila vseh navedenih težav, lahko pa predstavlja dober začetek.

Predstavnica predlagateljice se je v zaključku razprave odzvala na pripombe in očitke iz razprave in pojasnila, da je treba učinke zakonodaje ocenjevati tudi z vidika gospodarstva, ne samo z vidika učinkov na nacionalni ravni. Pojasnila je, da se je gospodarstvo celotno prehodno obdobje trudilo, da bi prišlo v stik z odločevalci in da bi se našlo rešitve, ki bi bile sprejemljive za vse. Opozorila je tudi na to, da bi morali biti pred spremembami zakonodaje v preteklosti narejeni ustrezni izračuni, ki v primeru ZMinP niso bili oziroma predstavniki delodajalcev z njimi niso bili seznanjeni, prav tako se nihče od pristojnih ni odzval na njihove izračune. Izračuni MDDSZEM so bili prvič objavljeni šele 26. 6. 2019, torej šele pol leta po tem, ko je zakon že stopil v veljavo.

Predstavnica predlagateljice je prav tako zavrnila vse očitke glede zavajajočih izračunov posledic ZMinP na dejavnost trgovine, saj poudarja, da gre za realne podatke, katerih

viri so v obrazložitvi k predloženi zakonski noveli podrobno pojasnjeni. Prav tako je še enkrat opozorila, da se zaradi implementacije ZMinP in ostalih posrednih učinkov predvideva dvig mase plač v okviru trgovinske dejavnosti za 15 %, kar ni zanemarljivo. Poudarila je, da dvig minimalne plače in izločitev vseh dodatkov iz nje predstavlja strošek, ki ga bo moralo kriti gospodarstvo, neodvisno od njegovih trenutnih realnih zmožnosti. Menila je tudi, da dodatek za delovno dobo ne predstavlja ustreznega izhodišča za napredek na področju plačne politike, saj bi morali po njenem mnenju osnovo za napredovanje predstavljati drugi elementi – učinkovitost, uspešnost in strokovnost dela. Poudarila je, da je tudi to ena od tem, o kateri bi morali socialni partnerji v prihodnje voditi bolj intenziven in konstruktiven dialog.

Po opravljeni razpravi je komisija na podlagi glasovanja odločila, da Predlog zakona o dopolnitvah Zakona o minimalni plači **podpira** (6 ZA, 4 PROTI).

* * *

Za poročevalca na seji Državnega sveta je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Ad 4.)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS-I), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru po nujnem postopku predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija ugotavlja, da je namen predloga zakona zagotoviti lažje ter učinkovitejše odločanje o pravicah iz javnih sredstev, na podlagi avtomatizacije postopkov odločanja, poenostavitve postopka odločanja in sledenja načelu ekonomičnosti uveljavljanja pravic iz javnih sredstev (hiter in učinkovit postopek za stranko, s čim manjšimi stroški). Slednje želi predlagatelj doseči z ukinitvijo fiktivnega izračuna pravice, do katere bi posameznik ali družina lahko bila upravičena, če bi jo uveljavljala v skladu z vrstnim redom uveljavljanja pravic iz javnih sredstev. Navedeni fiktivni izračun se v praksi sicer najbolj pogosto uporablja pri odločanju o pravici do državne štipendije.

Kot je komisiji pojasnila predstavnica predlagatelja, je sprejetje zakona v juliju 2019 nujno zato, da se od 1. 8. 2019 dalje zagotovi hitrejšo reševanje vlog o pravicah iz javnih sredstev, zlasti o pravici do državne štipendije, do katere bi po novem bilo upravičenih več dijakov in študentov, prav tako pa bodo slednje na podlagi ukinitve fiktivnega izračuna pravic predvidoma višje.

S predlagano spremembo naj bi se zmanjšali tudi zaostanki pri reševanju vlog iz naslova uveljavljanja t. i. letnih pravic iz javnih sredstev avgusta in septembra 2019. Avgusta 2019 namreč poteče okoli 113.000 vlog oz. okrog 175.000 pravic iz javnih sredstev, o podaljšanju katerih morajo centri za socialno delo odločati po uradni dolžnosti. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in invalide poroča, da že od letošnjega marca potekajo intenzivne priprave na obravnavo avgustovskih vlog (pripravljajo analize in skušajo zagotoviti ustrezno organizacijo dela na centrih za socialno delo) s ciljem zagotovitve odločanja o pravicah v zakonskem roku. Intenzivno se pripravlja tudi avtomatizacija postopkov priznavanja pravic iz javnih sredstev, z

namenom poenostavitve postopka odločanja in razbremenitve zaposlenih na centrih za socialno delo. Ministrstvo pri tem izpostavlja, da je postopek avtomatizacije zelo obremenjen s pravilom vrstnega reda uveljavljanja pravic, po katerem mora oseba, če želi uveljaviti pravico do državne štipendije, najprej uveljaviti pravico do otroškega dodatka, denarne socialne pomoči ter varstvenega dodatka. Če teh pravic ne uveljavlja, so centri za socialno delo dolžni fiktivno izvesti postopek, v katerem se ugotovi, ali bi bila ta oseba upravičena do navedenih pravic, kar se nato upošteva pri izračunu pravice. V šolskem letu 2018 in 2019 je bilo tako izvedenih 68.000 fiktivnih izračunov (10 % fiktivno upoštevanih denarnih socialnih pomoči).

Dodatno se predlaga trajno hrambo podatkov iz centralne zbirke podatkov, s čimer naj bi se omogočilo dostop do osebnih podatkov, ki so potrebni za odločanje v sodnih postopkih, povezanih z odločanjem o pravicah iz javnih sredstev, zapuščinskih postopkih, s trajanjem več kot pet let, za načrtovanje politike socialnega vključevanja, spremljanje stanja ter za znanstveno-raziskovalne in statistične namene.

Komisija je bila seznanjena tudi z dodatno finančno obremenitvijo proračuna na letni ravni za 1,2 milijona letno ter hkratnimi pozitivnimi posledicami za proračune občin, saj bo prišlo v povezavi s subvencioniranjem vrtca predvidoma do prihranka 122.000 evrov na letni ravni.

Komisija k predlaganim zakonskih spremembam ni imela pripomb, je pa bilo v razpravi sproženo vprašanje možnosti t. i. kopičenja pravic na podlagi predlaganih sprememb. Kot pojasnjuje Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ni predvideno, da bi na podlagi predlaganih sprememb prišlo do večjega kopičenja pravic. Prvo pravilo, ki to preprečuje, je bilo sprejeto že lani, in sicer, da se o podaljšanju letnih pravic (otroški dodatek in štipendija) po novem odloča po uradni dolžnosti, tako da vlagatelj ni več tisti, ki sproži postopek za podaljšanje pravice. Ministrstvo ocenjuje, da bi bilo edino možno kopičenje pravic iz naslova državne štipendije ter denarne socialne pomoči, do česar pa prihaja že v okviru sedanje ureditve, ki vlagatelje, ki želijo pridobiti pravico do državne štipendije, postavlja v neenak položaj. Po pridobitvi državne štipendije na podlagi fiktivnega izračuna, na novo dodeljena ali zvišana pravica do denarne socialne pomoči ne vpliva več na višino že dodeljene državne štipendije, medtem ko pri tistih, ki uveljavljajo državno štipendijo potem, ko jim je že priznana pravica do denarne socialne pomoči, jim je lahko zaradi tega priznana nižja višina državne štipendije. Ministrstvo meni, da se bo z odpravo navedenega fiktivnega izračuna prejemnike državne štipendije postavilo v bolj enakopraven položaj.

Komisija je po opravljeni razpravi odločila, da predlog zakona **podpira** (9 ZA, 0 PROTI).

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Mag. Nuša Zupanec
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun
predsednik komisije